

05

A

1896

Q. D. B. V.

De

CHRISTIANISMO
SENECÆ,

DISSERTATIONE HISTORICO-THEO-
LOGICA EXAMINATO,

in florentissima Leucorea,

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Plur. Reverendi, Amplissimi, Excellentissimi

DN. ÆGIDIJ STRAUCHII,

S.S. Theolog. Doctoris, & Collegii Theologici Asses-
soris gravissimi, nec non Historiarum Prof. P.

longè celeberrimi,

DN. Præceptoris, Patroni & Hospitis sui

multis observantia nominibus æternum

colendi,

Publicè disputabit

M. GOTOFREDUS Ráwicz/

Vratislaviensis,

In Auditorio Majori, Ad D. Septembris,

A. R. S. cIs Isc LXVIII.

WITTEBERGÆ,

Typis MICHAELIS Wéndt.

CHRISTIANISMO
SENTEŃA

DISSERTATIONE HISTORICO-
LOGICA EXAMINATA
in Philosophia

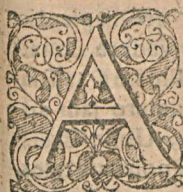

05 A 1896

M. GOTTFRIED RATTEN

gis
Sa
fid
co
Sci
de
fec
M
fec
qv
du
ba
fir
ba
sun
ad
di
D
ex
fec
qv
re
tr

Amplissimè quidem lucis Evangelicæ
 usus jam ab initio Novi Testamenti
 patuit, cum Servator noster induerit car-
 nem, ut illuminaret omnem hominem, venien-
 tem in hunc mundum, *Job. I, 9*; propriâ tamen
 hominum malitiâ, qui tenebras dilexerunt ma-
 gis, quàm lucem, *Job. III, 19*, evenit, quod præsertim ii, qui
 Sapientiæ hujus mundi dediti fuerunt, salutis nostræ mysteria,
 fidemq; quæ non in Sapientia hominum, sed in potentia DEI
 consistit *1. Cor. II, 6*, aut omnino nunquàm, aut tardè ad miserint.
 Scilicet ipsemet Servator noster discipulorum suorum ordines
 descripturus, gratias agit Patri, quod Evangelii doctrinam ab-
 sconderit sapientibus & prudentibus, & revelavit eam infantibus,
Matth. XI, 25. Luc. X, 21. & Divus Paulus Corinthios suos verbis
 sequentibus allocutus est: *Vidētis vocationem Vestrum, Fratres,*
quod videlicet non multi Vestrum, qui vocati estis, sunt sapientes secun-
dum carnem, non multi potentes, non multi nobiles; Sed quæ stulta
habentur in mundo, illa elegit Deus, ut sapientes pudefaceret, & in-
firma mundi elegit Deus, ut pudefaceret valida; Et quæ ignobilia
habentur in mundo & nihili aestimata, illa elegit Deus, & ea quæ non
sunt, ut ea quæ sunt, aboleat, 1. Cor. I, 26. seqq. Cæterùm rariores
 ad Ecclesiæ Christianæ pomœria accesserunt illi, qui Philosophi
 dici consueverunt, non quod iisdem salutem æternam inviderit
 DEUS, vel per absolutum Reprobationis decretum quoddam,
 exclusos, præteritosve eos voluerit; Sed quod Sapientiâ hujus
 seculi inflati, vanos evertere λογισμῶν, omnemq; sublimitatem,
 quæ sese extollit adversus cognitionem DEI, vel in captivitatem
 redigere omnem cogitationem, ad obediendum Christo, de-
 teretarint *2. Cor. X, 5*, gloriati potius, adversus interdictum DEI,

in Sapiaentia sua *Jer. IX, 23*. Nullus certè obex Gratia vocationis: majori cum periculo ponitur, quàm vana de Sapiaentia & Scien- tia docibus præsumptio; quemadmodum desperatus, pessimusq; ægroti status est, quando is vim morbi sui, quò lethaliter decum- bit, non sentit amplius & de sanitate sua fabulatur. Quod si Eccle- siasticam Historiam consulamus, abundè eadem nos docebit, quàm difficilis labor sanctorum Patrum fuerit, quò Sapiaentia: humanæ Magistris, Baptismi susceptionem persuadere conati sunt. Imò non ipsi tantum sapientes illi, adversus Fidem Christianam obfirmarunt animum, sed Christianorum numero jam ad- scriptos ad defectionem frequenter sollicitarunt; Unde Eccle- siasticorum Scriptorum in Philosophos, [non veri nominis tales, sed qui abusi cognitione, quàm natura suppeditat. *Οὐδὲν ὄντας εἶναι, οὐ Φοι, ἐμωρεθῆσαν*, quum dicitent, se sapientes, stulti evaserunt, *Rom. I, 22.*] acerbissima diseria originem suam habuerunt, quando *Tertullianus*, in Libro adversus Hermogenem, *Hæreticorum Patriarchas* eos appellat, & de Præscriptio- nibus adversus Hæreticos inquit: *Ipsæ Hæreses à Philosophia subor- nantur*; Item: *Quid ergo Athenis & Hierosolymis? Quid Academia & Ecclesie? Quid Hæreticis & Christianis? Nostri institutio de por- tico Salomonis est, qui & ipse tradiderat*; *Dominum in simplicitate cordis esse querendum. Viderint, qui Stoicum & Platicum & Dia- lecticum Christianismum protulerunt.* Et denuò in Apologetico ad- versus Gentes cap. XLVI. inquit: *Christiani, qui excedunt à regula discipline, desinunt tum Christiani haberi penes nos; Philosophi verò illi cum talibus factis in nomine & in honore Sapiaentia: perseverant. Quid adeò simile Philosophus & Christianus? Græcia discipulus & cæli? fame negotiator & vita? verborum & factorum operator? rerum edificator & destructor? Amicus & inimicus erroris? veritatis interpolator & integrator? Fautor ejus & custos? Etsi v. Philosophorum è Gentilismo conversorum, exempla quædam præstò sint, & *Justinus Martyr* im- primis, postquam omnis generis Sectas Philosophorum audiverat, Stoicos, Peripateticos, Pythagoricos, Platicos, (uti ipse in Dialogo cum Tryphone refert,) Fidem Christianam amplexus, sanguinem etiam pro eadem fuderit; rariora tamen ea sunt, quàm fidelium *ἡρώων* mente & mentò talium; Nonnulla etiam*

contro-

controverſa exempla ſunt, nec merentur fidem. Atq; hæc inter
videntur nobis recensenda eſſe, quæ de SENECÆ, Celeberrimi
quondam Philoſophi, Chriſtianismo circumferri ſolent. Diſpi-
ciamus igitur hæc vice: *Num Relatio eorum, qui Se-
necam Chriſtianorum numero adſcribunt, & Marty-
rem propemodum faciunt, veritati litet, nec ne?*
SANCTIFICA NOS, PATER SANCTISSIME, IN VERITATE TUA;
SERMO TUUS VERITAS EST!!

§. I.

ETiamſi SENECÆ nomine, priſcis temporibus, plures in-
notuerint; Nam ad SENECAM DEFENSOREM, Valen-
tinianus & Valens AA. de *Defenſoribus Civitatum*, id eſt, Magiſtra-
tibus minoribus, qui uſq; ad quinquaginta ſolidorum ſummam
cognoſcere poterant, reſcripſerunt; *L. 1. Codicis*; Et Episcopus
X. Hieroſolymitanus *Seneca* appellatur; apud *Nicephorum Cal-
iſtbum* L. 3. c. 25; Nos tamen nullum alium hoc loco intelli-
gimus, quàm LUCIUM ANNEUM SENECAM, cujus Pater, in
Bibliotheca Hiſpanica p. 196. vocatur *Marcus Annæus Seneca*, mi-
raculoſa pollens memoriæ vi, cum duo millia vocum eò ordine
recitare potuerit, quò alter dixerat, uti ab initio Declamatio-
num ipſe refert. Matrem habuit *Helviam*, quæ & *Elbia*, corruptè
in Codicibus quibusdam *Albina* dicitur. Fratrum unus, *Anneus*
Mela, ſeu *Mella* genuit *Lucanum* Poëtam; Alter *Anneus Novatus*,
itemq; *Junius Gallio* appellabatur; qui honores civiles geſiſit. De
his ipſis ita *Lucius Annæus* noſter, in *Conſolatione ad Helviam*
c. XVI. *Reſpice Fratres meos: quibus ſalvis, fas Tibi non eſt, accuſare*
fortunam. In utroq; habes; quod Te diverſâ virtute delectet: Alter
honores induſtriâ conſecutus eſt; alter ſapienter contempſit. Acquiſce
alterius filii dignitate; alterius quiete, utriuſq; pietate. Novi fratrum
meorum intimos affectus. Alter in hoc dignitatem excolit; ut tibi
*ornamento ſit; Alter in hoc ſe ad tranquillam, quietamq; vitam rece-
pit; ut tibi vacet. Bene liberos tuos & in auxilium & in oblectamen-
tum fortuna diſpoſuit. Pores alterius dignitate defendi; alterius otio*
frui, &c. Ceterùm an nomen SENECÆ exinde deſcendat,
quod is, cui primo hoc impoſitum, CANUS ſit natus, uti de
Numa Pompilio tradiderunt quidam, definire non audemus.

Hoc certius est, Hispanum fuisse Senecam nostrum, Corduba, in
Bæticæ (quæ hodie Andalusia dicitur) civitate, ad Bætin fluvium,
editus, celebremq; adeò nactus patriam, cum Bætica univèrsa,
fertillissima, optimaq; Hispaniæ Provincia à Plinio dicatur; Cor-
duba verò, inter octo Bæticæ colonias, prima & PATRICIA
dicta sit, quasi Colonia Veteranorum & Honestorum, quiq; ut PA-
TRES, digni honore fuerint, quò modò titulum hunc Antonius
Augustinus Tarraconensis Archi-Episcopus, Dialogò VIII. de
Antiquitatibus Romanis, Hispanisq; p. 112. exponit. De eadem
Senecæ patria, ita Martialis cecinit: L. I. Epigram. 62.

Duosq; Senecas, unicumq; Lucanum

Facunda loquitur Corduba.

§. 2. De Genere igitur & Patria Senecæ nostri constat; Non
item de tempore, quò natus is est. Plures quidem testantur,
quod corpus senile habuerit, quando Neronis iussu, necessitatem
ultimam annuntiavit ei Centurio, id est, annò Christi LXV.
P. Siliò Nervà & C. Julio Atticò Vestinò COSS. Nec potuit quidem
res se aliter habere, cum M. Aquilio Julianò & P. Nonio Asprenate
Torquato COSS. id est, annò Christi XXXIX. tantùm in dicendi
arte jam valuerit Seneca, ut videretur, ac si eloquentiâ superare
Caligulam vellet. Conf. Dio L. 59. Hoc unum igitur certum vide-
tur, Octavio Augustò Imperatore, Senecam natum esse; Nam
quod ejus temporibus vixerit, indicavit ipse, Naturalium
Questionum L. I. cap. 1. *Nos quoq; vidimus, inquit, non semel
flammam, ingentis pile specie, quæ tamen in ipso cursu suo dissipata est.
Vidimus circa Divi Augusti excessum simile prodigium.* Et iterum
L. VII. cap. 17. Cometen sub Augusto se vidisse, refert. Atq; hoc
ex eo etiam patet, quod in Tiberii Cesaris principatum, juventæ
sue tempus incidisse, in Epistola CVIII. scripserit.

§. 3. Quicquid sit de Natali Senecæ, vitæ ejus instituta bre-
vissimis exponamus: Studiis igitur Philosophicis, ab ineunte
ætate, fuit addictus, artemq; dicendi egregiè didicit, auscultans
principio Pythagoricis Doctõribus, quorum inlincu etiam ab-
stinere animalibus inceperat, nec non unguentò, quoniam opti-
mus odor in corpore est nullus. Vinò etiam carnis stomachus; Et
in omnem vitam balneum fugit; Nam decoquere corpus, atq;
exinanit

Hoc

A

exinanire sudoribus, inutile simul, delicatumq; credidit, ut
ipsemet Seneca sensa animi sui exponit *Epistolâ CVIII.* Postea
Stoicæ Philosophiæ fuit addictior, quæ, *Plutarcho* in Cleomene
iudice, si in magnam & acrem inciderit naturam, quiddam
lubricum & anceps; sin temperetur ingenio gravi ac miti, mul-
tum confert ad verum bonum. Causarum etiam patronum ali-
quando se fuisse, ipse testis est, in *Epistola XLIX.* ad Lucilium
scribens: *Modo apud Stoicum Philosophum puer sedi, modo causas
agere cœpi, modo desii velle agere, modo desii posse.* Sicuti Rem-
publicam non neglexit, ita honores etiam exinde retulit, SE-
NATOR, QUÆSTOR, PRÆTOR, & tandem, extra ordi-
nem licet, factus est CONSUL, suffectus in locum *P. Marii Celsi*
& *L. Asinii Galli*, Annò Urbis Conditæ DCCCIV. Christi LXII.
Eti enim *Aufonius* ad *Gratianum* Imperatorem, pro Consulatu
agens gratias, scripserit: *Dives Seneca, nec tamen Consul, arguetur
magis, quam predicabitur, non erudisse indolem Neronis, sed armasse
seviriam;* id tamen de Consulatu ordinario esse intelligendum,
palam est. *Ulpianus* certè Consulatum Senecæ disertè commemo-
rat *L. 1. D. ad Senatus Consultum Trebellianum*, verba ejus sunt:
*Explicitò mētatu, qui ad fidei commissâ singularium rerum pertinet,
transeamus nunc ad interpretationem Senatus Consulti Trebelliani.
Factum est enim Senatus Consultum temporibus Neronis, octavò Ka-
lendas Septembris, Annò Senecæ & Trebelliò Maximò Consulibus.
Quod ipsam etiam Justinianus Imperator confirmat L. 2. Institut.
de Fideicommissariis Hæreditatibus & ad Senatus Consultum
Trebellianum: Neronis quidem temporibus, inquit Imperator,
Trebelliò Maximò & Annò Senecæ Consulibus, Senatusconsultum
factum est; quò cautum est, ut si hæreditas ex Fideicommissi causa
restituta sit, omnes actiones, quæ jure Civili hæredi & in hæredem
competerent, ei & in eum darentur, cui ex Fideicommissò restituta esset
hæreditas &c.*

§. 4. Cæterùm cum pro Sapientissimo, Prudentissimoq;
Seneca haberetur, tradita illi Neronis pueritia & juvenus est,
quam ultra XIV. annos rexit, & quamdiu quidem Imperatoris in
animo consilia Senecæ hærebant, latissimus erat Reipublicæ Ro-
manæ status, cunctaq; optimè & justissimè administrabantur.
Sed

Sed postquam alter Imperatoriae juventae Rector & Collega Senecae, *Afranius Burrus*, militaribus curis & severitate morum praestans, fatis concesserat, fracta est Senecae potentia & Nero adulatoribus auscultavit, quorum erant haec voces: *Senecam ingentes & privatum supra modum evectas opes adhuc augere; Studia civium in se vertere; Hortorum quoque amoenitate & villarum magnificentiam quasi principem supergredi; Nihil in Republica clarum, quod non ab illo reperiri credatur. Certè finitam Neronis pueritiam, & robur juvenia adesse; Exueret Magistrum, satis amplis Doctoribus instructus, majoribus suis.* (Tacitus Annal. L. XIV. cap. 52.) Itaque in omni generis vitia prolapsus est Nero, immani bestiae similis & detestanda Pisoniana conjuratione, in Senecam nostrum seviit, compulsiq; Praeceptorem ad necem, quamvis sepe commeatum petenti, bonisq; cedenti, persanctè jurasset, suspectum se frustra, periturumq; potius, quam nociturum se ei, uti *Suetonius* annotavit. Indicta à tribuno ultima necessitate, ferrò brachia exsolvit, & post diuturnos cruciatus, tandem periit, sicuti postea uberius exponemus.

§. 5. Atq; hic Seneca ille est, quem ad Christianismum convertum esse & scripsisse etiam ad Paulum literas, à quibusdam Scriptoribus traditur, qui ex antiquitate Ecclesiastica sequentia ferè, pro sententia sua, allegant; Et PRIMO quidem locò ad ipsamet Sacra Biblia provocant, Paulum enim testari, ajunt, quod ea, quæ sibi acciderint, magis venerint ad profectum Evangelii, adeò, ut vincula sua in Christo manifesta facta sint IN TOTO PRÆTORIO, ac cæteris omnibus &c. *Phil. I. 12. 13.* Et iterum eosdem Philipenses, Sanctorum nomine, salutat, qui sunt *ex Caesaris domo*, *Phil. IV. 22.* Jam, inquirunt, apud *Georgium Hornium* in Historia Philosophica L. 4. c. 6. quis major in Caesaris Neronis domo, quam Praeceptor Senecæ? Item: Quoniam tanta doctrinae Pauli celebritas fuit & admiratio, ut etiam ex Caesaris familia & molles illi & plerumque degeneres animi cum secuti sint, an igitur Seneca, Sapientiae laude celebris, tantum audire virum recusasset? In eandem rem interpretantur quidam ejusdem Apostoli verba: *Dominus mihi adstirit & corrobore me ut per me praconio Evangelii fides fieret, audirentque idem omnes*

omnes Gentes, & creptus fui ex ore leonis, 2. Tim. IV, 17. Putant
igitur Paulum indicare, uti est primis visculis familiaritate &
operâ Senecæ Philosophi, Christianismò imbuti, liberatus fuerit,
ut in Hispaniis præsertim, aliisque Occidentis partibus, Evange-
lium prædicaret & Gentes illas ad fidem converteret.

§. 6. SECUNDUM argumentum pro Christianismo Senecæ,
secundi post Petrum Pontificis, *Lini* nempe, testimonium sup-
peditare dicitur, quod in Libro ejus de Passione Pauli ita legunt:
*Concurfus de domo Cesaris fiebant ad eum (Paulum) sed & Institutor
Imperatoris adeo fuit illi amicitia copulatus, videns in eo divinam
scientiam, ut se à colloquio illius temperare vix posset, quo minus, si ore
ad os illum alloqui non valeret, frequentibus datis & acceptis Epistolis,
ipsum dulcedine & amicabili colloquio, atq; consilio frueretur.* Et si
enim in iisdem verbis *Lucii Annei Senecæ* dilerta mentio non fiat
INSTITUTOREM tamen CÆSARIS NERONIS dum Auctor
hujus Libri nominavit, non potuit alium, quam Senecam Philo-
sophum intellexisse, qui de Institutione hac, in hunc modum ad
Neronem verba fecit, ut est apud *Tacitum* Annalium L. XIV.
*Quartus decimus annus est Cesar, ex quo spei tua admotus sum, octa-
vus, ut imperium obtines. Mediò temporis tantum bonorum atq; opum
in me cumulasti, ut nihil felicitati meæ desit, nisi moderatio ejus, &c.*
Et quam præclara fuerit illa institutio, vel ex eo apparet, quod
Sermonem *Neronis*, è mente Præceptoris sui *Senecæ*, initiò Im-
perii habitum, tanti fecerit Senatus, ut columnæ argenteæ in-
scribi eum iusserit, ut quotannis in creatione novorum Consul-
um legeretur, eâ gratiâ, ut velut ad amusum juxta ea præcepta,
Rempublicam quam optimè regerent, quod ex *Dione Xiphilinus*
prodidit.

§. 7. Allegant TERTIÒ *Divi Hieronymi* autoritatem,
qui in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum, Tom. I. Operum
Edit. Basil. p. 123. de Seneca nostro sequentia annotavit: *Lucius
Annaeus Seneca Cordubensis Sotionis Stoici discipulus & Patruus Lucani
Poëta, continentissimæ vitæ fuit, quem non ponerem in catalogo Sancto-
rum, nisi me ille Epistola provocarent, quæ leguntur à plurimis,
Pauli ad Senecam & Senecæ ad Paulum. In quibus cum esset Neronis
Magister, & illius temporis potentissimus, optare se dicit, ejus esse loci*

B

apud

apud suos, cuius sit Paulus apud Christianos. Hic ante biennium quam Petrus & Paulus coronarentur martyriò, à Nerone interfectus est. Et iterum ad laudem Senecæ pertinere videtur, quod L. i. adversus Jovinianum c. XXX. SUUM Hieronymus appellet: *Scriptserunt Aristoteles, ait, & Plutarchus, & NOSTER SENECA de matrimonio Libros &c.*

§. 8. QUARTUM citare Christianismi Senecæ testem solent *Flavium Lucium Dextrum Barcinonensem*, Orientalis Imperii Præfectum Prætorio & Divo Hieronymo amicissimum, qui in Chronico omnimodæ Historiæ, primùm quidem eidem Hieronymo dicato, Sed eò ad superos translato, multis locis locupletato & Paulo OROSIO Tarraconensi iterum nuncupato, ad Annum Christi 64. Urbis DCCCXV. scripserit: *Lucius Anneus Seneca Cordubensis Hispanus, missis ultrò citrog, ad Sanctum Paulum literis, de Christiana re bene sentit, factusq, Christianus occultus, ejus fuisse discipulus creditur: dulciterq, scribit ad Paulum in Hispania morantem.* Ad quæ verba Dextri *Franciscus Bivarius Mantua-Capetanus Cisterciensis Monachus*, inter alia annotavit: *Una ex bis (Epistolis) videtur ea, quam Dexter ait scripsisse Senecam ad Paulum in Hispaniis degentem: NIMIÔ TU Ô ANGIMUR SECESSU: QUID EST, VEL QUÆ TE MORATUM FACIUNT? SI INDIGNATIO DOMINI, QUOD A RITU ET SECTA VETERI RECESSERIS ET ALIOS RURSUS CONVERTERIS, ERIT POSTULANDI LOCUS, UT RATIONE FACTUM, NON LEVITATE, HOC EXISTIMES. VALE.*

§. 9. QUINTÔ, *Augustinus* etiam allegant, ut probent, Senecam Epistolarum ad Paulum Auctorem genuinum & Christianum fuisse; Meminit Senecæ *Augustinus* in Epistola ad Macedonium, quæ LIV. est in editione Basileensi & extat Tom. II. Oper. p. 239. In eadem sequentia leguntur: *Merito ait Seneca (qui temporibus Apostolorum fuit, cuius etiam quædam ad Paulum Apostolorum leguntur Epistolæ) omnes odit, qui malos odit; & tamen idèò diligendî sunt mali, ut non sint mali: quemadmodum non ut permaneant, sed ut sanentur, diliguntur ægroti.* Eundem Auctorem iterum allegat *Augustinus* L. VI. de Civit. Dei cap. X. Oper. T. V. p. 361. *Libertas sanè, inquit, quæ huic (Varroni) defuit, ne istam urbanam Theologiam, Theatrica simillimam, apertè sicut illam reprehend-*

prehendere auderet, *Anneo Seneca*, quem nonnullis iudiciis invenimus
Apostolorum nostrorum claruisse temporibus, non quidem ex toto,
verum ex aliqua parte non defuit. Affuit enim scribenti, viventi de-
fuit. Nam in eo libro, quem contra superstitiones condidit, multo
copiosius atq; vehementius reprehendit ipse civilem istam & urbanam
Theologiam, quam Varro Theatricam, atq; fabulosam &c.

§. 10. Imò novum & SEXTUM argumentum, pro Christia-
nismo Senecæ, è citato ejus ab Augustino; CONTRA SUPERSTI-
TIONES, Libro, desumunt, arguentes; Eum, qui Superstitiones
Gentilium acriter perstringit, nec quicquam cum illis commune
habere desiderat, pro gentili s. Ethnico habendum amplius non
esse; Et quia nec cum Judæis fecit Seneca, Christianum eum fuisse
oportet. Assumptionem novissimam iterum ex Augustino pro-
bant, in eodem L. VI. de Civ. Dei cap. XI. verbis sequentibus
auspicante: *Hic [Seneca] inter alias civilis Theologiae superstitiones,*
reprehendit etiam Sacramenta Judæorum & maxime Sabbatha,
inutiliter id eos facere affirmans, quod per illos singulos septem inter-
positos dies, septimam ferè partem ætatis suæ perdant vacando & multa
in tempore urgentia non agendo ledantur. Christianos tamen jam
tunc Judæis inimicissimos, in neutram partem commemorare ausus
est, ne vel laudaret contra suæ patriæ veterem consuetudinem, vel
reprehenderet, contra propriam forsitan voluntatem. Subjungit Lu-
dovicus Vives, insontium Christianorum lanienam, qui incensâ
â Nerone urbe, pœnis exquisitissimis, omnemq; humanitatem
superantibus, subjiciébantur, Senecam spectare non sustinuisse,
& cum frustra â Principe petiisset, ut in rus aliquod secedere,
valetudinis causa, sibi licerët, domiatq; adeò in cubiculo mul-
tos menses se continuisse. Quâ ratione Vives Tacitum corrigit,
qui ad evitandam invidiam Sacrilegiorum Neronis, consilium Se-
necæ interpretatus est.

§. 11. Addit Franciscus Bivarius in Comment. ad Dextti
Chronicon, SEPTIMÒ, Honorium Augustodunensem, Ecclesiæ Pres-
byterum & Scholasticum, quem Bellarminus è Trithemio anno
Domini 1220. claruisse scribit; Eundem enim in Libro de Lumi-
naribus Ecclesiæ, seu Scriptoribus Ecclesiasticis, sequentia an-
notasse: *L. Annam Seneca Cordub. Photini Stoici discipulus &*

*atruus Lucani Poëta, scripsit quasdam Epistolas ad Paulum Aposto-
lum & Apostolus quasdam rescripsit. Huc referri potuisset Epita-
hium Senecæ, quod his versibus descriptum circumfertur:*

Cura, labor, meritum, sumpti pro munere honores,

Ite, alias posthac sollicitate animas.

Me procul à vobis DEUS evocat, licet actis

Rebus terrenis hospita terra vale:

Corpus avara tamen solemnibus accipe saxis;

Namq; animam cælo reddimus, ossa Tibi.

Atque hæc ferè sunt, quæ adduci à Scriptoribus solent, ut pro-
sent, Senecam Christianum fuisse. Epistolas ipsas, conversionis
iujus Philosophi indices, collegit *Jacobus Faber Viennensis E-
iscopus*, & commentariolò illustravit, quem secutus est *Sixtus
Senensis*, qui in Bibliotheca Sancta Libro II. p. 135. octo exhibet
epistolas, quas *Seneca* ad Paulum, & sex, quas *Paulus* ad *Seneca-*
m scripserit, quas genuinas esse non dubitat, etsi fateri cogar-
tur, aliud scribendi genus, in Scriptis Senecæ aliis, observari,
quod ita excusat: *Videri sibi Senecam stylum suum aliquantulum
in his Epistolis obumbrasse de industria & dissimulasse, ut, si fortè in
alienas manus Epistola venissent, etsi inscripta nomine Senecæ, potuis-
sent nihilominus, in periculo, non videri Senecæ. Periculum enim fuisse
& contra Imperatoris tunc edictum, Christiani aut Judæi familiari-
tate uti. Eandem sententiam è Pontificiis propugnant Salmeron
in Commentar. ad Phil. cap. IV, 22. Margarinus de la Bigne in
Bibliotheca Patrum, Franciscus Bivaricus ad Chronicon Dextrii
aliique.*

§. 12. Etsi verò ii, qui affirmant, Senecam de Orthodoxa
Fide ad Apostolum Paulum scripsisse, & Christianum factum esse,
rationibus suis non destitui penitus videantur, recepta tamen
magis adversa sententia est. Senecam, ut *Stoicum Philosophum*,
decesisse, & Epistolas sapiens citatas supposititias esse; Ita certè
sentiunt *Erasmus Roterodamus* in Notis ad Hieronymum de
Scriptoribus Ecclesiasticis, *Ludovicus Vives* ad Augustinum de
Civitate Dei L. VI. c. X. *Centuriatores Magdeburgenses* Centu-
riâ I. *Robertus Cocus* in Censura Scriptorum veterum p. m. 10. *Bar-*
ronius

ronius ipse in Annalibus ad Annum LXVI. Num. XI. *Possavinus* in Apparatu, Voce SENECA, *Martinus Antonius Delrius* in Prolegom. ad Syntagma Tragicum, *Beza* in Annotationibus Majoribus ad Phil. IV, 22. & è recentioribus *Marcus Zverius Boxhornius* in Historia Universalì p. 122. *Georgius Hornius* in Historia Philosophica p. 257. alijs. Non negamus equeidem, multa egregiè & optimè egisse, atq; scripsisse Senecam, unde præclara etiam meritis elogia est, quæ est illud *Frontonis*, nobilis olim Oratoris & Nepotis Plutarchi, qui Senecam sic exterminate omnes errores dicebat, ut aurea videatur secula reformare & Deos ab humano genere exulantes, ejus operâ revocatos, hominibus, contra diâ societate, misceri. Ipsiq; Senecæ osores, apud *Gellium* Lib. XII. cap. 2. de Scriptore hoc ita sentiunt, rerum, quas dicat, scientiam doctrinamq; ei non deesse, & in vitiis morum oburgandis severitatem, gravitatemq; non invenustam. Imò nec *Josphi Halli*, olim Episcopatus Wigorniensis in Angliâ Decani, judicium de Seneca improbamus simpliciter, quando is in libro de vera tranquillitate animi, quem *Eberhardus Schuttenuus* Latinum fecit: *Nunquam quisquam Ethnicorum scripsit divinius, inquit, nunquam quisquam Philosophorum probabilius; Nec aptiorem unquam mihi desiderarem Magistrum, si nullâ aliâ in hac re Magistrâ opus, quam Naturâ ipsâ haberem.* Sed nec illud inficias imus, ad præconium Evangelii aditum Senecæ paruisse, cum Christianorum multi, & inter hos Paulus etiam, ejus temporibus, Romæ vixerint. Nec deerant Senecæ Christianorum Martyrum exempla, qui præsertim in novissimis, fidem suam ad Spectatores exposuerunt egregiè, eandemq; sanguine obsignarunt suò, tam copiosè, ut rivos pingvedinis humanæ per arenam Amphitheatri sulcum fecisse, *Tacitus* annotarit. Dicam amplius; quando Orientem fidem primus Nero cruentavit, uti *Tertullianus* adversus Gnosticos loquitur, innumeros Christianos latuisse Romæ, dubium non est, qui gravissimos cruciatus veriti, ut *Tunicam molestam*, (quæ erat indusium cerâ illitum, quò martyres, tæda & papyrò circumdati, supervestiebantur ad nocturna spectacula, de quo *Juvenalis* cecinit:

Pone Tigillinum: tada lucebis in illa,

Qua stantes ardent, qui fixo guttore fumant.)

Et sexcenta alia genera mortis, noviter tunc excogitata, non sub dio, sed in speluncis subterraneis potius, Christianos se esse, professi sunt, quæ Ecclesiæ pressæ s. invisibilis solet esse conditio. Certè *ἐν ἰδίῳ μυσθῶματι*, in proprio conducto, excipiebantur à Paulo omnes, qui ingrediebantur ad ipsum, *Actor. XXVIII, 30.* etiamsi, instar Nicodemi, nocte accederent *Joh. III, 2.* E quibus omnibus id demum sequitur, ad *τὴν ἀδύνατον* quidem conversionem Senecæ non pertinere, sed potuisse eum luce Evangelii illuminari, nisi conciones Paulinas *ὠφέλιμα* s. stultitiam interpretatus fuisset *1. Cor. I, 33.* Actu ipsò autem Christianismum eum professum & Epistolas, quæ in hanc rem circumferuntur, genuinas esse, *ὄχι τῶν ἡμῶν* negamus, reddimusq; hujus negationis nostræ rationes sequentes.

§. 13. *Primò*, Scriptores Veteres, quorum probata in annotandis Ecclesiæ rebus fides est, non tantùm de conversione Senecæ omnino tacent; sed quæ communis erat Philosophorum *ἀπίστεια*, eundem etiam in infidelitate decessisse, referunt; Clarissimum testimonium *Lucius Coelius Lactantius* suppeditat, quando L. VI. de vero Cultu cap. mihi 24. mirabilem hanc, uti ipse appellat, è Seneca citat sententiam: *Magnum, nescio quid, majusq; quàm cogitari potest, numen est, cui vivendo operam damus. Huic nos approbemus. Nam nihil prodest inclusa conscientia, patemur Deo.* Subjungit igitur hisce Senecæ verbis *Lactantius*: *Quid verius dici potest ab eo, qui Deum nōset, quam dictum est ab homine, VERÆ RELIGIONIS IGNARO?* Nam & majestatem Dei expressit, majorem esse dicendo, quam ut eam cogitatio mentis humana capere posset; & ipsum veritatis attingit fontem, sentiendo, vitam hominum supervacuam non esse, ut *Epicuræi* volunt, sed Deo ab his operam vivendo dari; Siquidem justè ac piè dixerint. Potuit esse verus Dei cultor, si quis illi monstrasset; ac contempsisset profectò *Zenonem* & *Magistrum* suum *Socionem*, si verè *Sapientia* *Ducem* nactus esset.

esset. **HUIC NOS**, inquit **APPROBEMUS**. *Cælestis prorsus oratio, nisi antecederet, ignorantie confessio &c.* Vides quam perspicuè Lactantius Christianismum Senecæ negarit? Quod ante eum Tertullianus etiam fecerat, quando in Apologetico adversus Gentes, non Christianis, sed Ethnicis Doctoribus Senecam accensuit; ajens: *Multi apud Vos ad tolerantiam doloris & moris hortantur, ut Cicero in Tusculanis, ut Seneca in Fortuitis, ut Diogenes, ut Pyrrhon, ut Callinicus. Nec tamen tantos inveniunt verba discipulos, quantos Christiani factis docendo, &c.*

S. 14. *Secundò* Senecæ infidelitas multo magis erit perspicua, si ea consideres, quæ è Libro ejusdem, *adversus Superstitiones*, Augustinus citavit; Neq; enim mihi *Marci Zverii Boxhornii* conjectura arridet, quâ in Historia universali p. 124. Senecæ, de Superstitionibus Romanorum Commentarios, à Christiano aliquo confictos & Senecæ nomine Vulgatos, suspicatur, ut & sic Christianus Seneca videretur. Et Sermonis indolem & materiam etiam, non est, quod Senecæ esse, dubitemus, quando in Scriptis ejus indubitatis similia reperiri, observamus. Nec faciunt fragmenta hæc, ut Christianus Seneca videatur, sed ut planè gentilis & unò nomine, à *Æt.*; Refert enim Augustinus L. VI. de Civ. D. c. XI. uti in eodem Libro, quem contra Superstitiones scripsit, civilis Theologiæ has partes elegerit Seneca sapienti, **UT EAS IN ANIMI RELIGIONE NON HABEAT, SED IN ACTIBUS FINGAT**, dum dixit: *Quæ omnia Sapiens servabit, tanquam legibus jussa, non tanquam Diis grata. Item: Omnem istam ignobilem Deorum turbam, quam longò ævò longa Superstitio concessit, sic inquit, adorabimus, ut meminimus, cultum ejus magis ad morem, quam ad rem pertinere.* Quibus Senecæ verbis rectè Augustinus subjungit: *Sed iste, quem Philosophi quasi liberum fecerunt, tamen quia illustris populi Romani Senator erat, colebat, quod reprehendebat, agebat, quod arguebat: quod culpabat, adorabat; quia videlicet magnum aliquid eum Philosophia docuerat; ne superstitiosus esset in mundo, sed propter leges civium, moresq; hominum, non quidem ageret fingentem Scenicum in theatro, sed imitaretur in templo; eo damnabilius; quod illa, quæ mendaciter agebat, sic ageret, ut eum populus veraciter agere existimaret.*

marer. Scenicus autem ludendo potius delectaret, quam fallendo deciperet. Sed & alia, ex eodem contra Superstitiones Libro, ab Augustino citantur, quæ Scepticum, non Christianum Senecam fuisse arguunt; *Sabbathi enim Hebdomadici Sacra* penitus improbat, quorum Autor tamen Deus ipse est. Ita *Sacramenta Judæorum* ridet, quod major pars populi faciat, quod cur faciat, ignoret. Quæ in Vetus Testamentum, legemq; Judaicam calumnia, iterum Augustino non placuit; Citat enim scripta sua, in quibus, adversus Manichæos, de eadem materia disputaverat.

§. 15. Cum uberrima errorum mesis in eo Senecæ libro conspicua sit, qui pro optimo haberi solet, mirum non est, in aliis ejusdem scriptis plura contra fidem nostram concepta reperiri; *Tertio* igitur & generaliter quidem Stoicorum errores suos fecisse Senecam, ex innumeris patet testimoniis; Nam *Zenonem* laudat in Epistola LXXXIII. ut *virum maximum, Sectæ fortissima & sanctissima* [id est, Stoicæ] *conditorem*; Et iterum alibi: *Tantum, ait, interesse inter Stoicos, & cæteros Sapientiam professos, quantum inter Viros & fæminas.* Atque idè de Senecæ nostro scripsit *Lactantius*, quod ex Romanis *Stoicus acerrimus* fuerit L. 1. de falsa Religione cap. 5. & Lib. 2. cap. 8. *omnium Stoicorum acutissimum* vocat. Enimverò ut ut de Stoicorum Philosophia ita senserit *Hieronymus* in *Esaïæ* cap. XI. *Stoici nostro dogmati in plerisque concordant, nihil appellant bonum nisi solam honestatem, nihil malum nisi turpitudinem, & Justus Lipsius* quondam scripserit: *Ex Philosophis omnium accommodatissimè ad Christianam veritatem Stoici scripserunt*, L. 1. Misc. Ep. 33. & 97. comparatè tamen eadem intelligenda veniunt, non quod Stoici boni, sed quod minus mali fuerint, & restringenda eorum laus ad Theologiæ Naturalis capita est; Nam quæ propria fidei nostræ; quæ Christiani dicimur, mysteria sunt, Epicurei pariter & Stoici Philosophi repudiarunt, quibus Evangelii nuncius ille, *Sanctus Paulus, σπερμολόγος* dictus est, judicaruntq; novorum Dæmoniorum annunciatores eum esse, eò quod Jesum & Resurrectionem annunciabat eis, *Actor XVII, 18.* Non vacat omnia Stoicorum dogmata singulatim recensere, quorum plurima Scriptis

Scriptis Divinis contraria fuerunt, fusè eadem exponunt *Laërtius* in Zenone, *Simplicius* in Scholiis, *Arrianus*, *Barlhamus*, *Cleomedes*, & è recentioribus *Justus Lipsius*, nec non *Daniel Heinsius* L. 2. de Satyra Horat. Conferri etiam utiliter possunt *Gerhardus Johannes Vossius* de Philosophorum Sectis cap. XIX. & *Georgius Hornius* in Historia Philosophica L. III. c. XVI. Capitalis certè *Seneca* error fuit, quod Sapientiæ humanæ omnia tribuerit, nec alium σοφίας vera fontem, quàm Naturam ipsam, agnoverit; Qui more Stoicò sapiebat, ut illi soli βασιλεία, ἰερωσύνη, προφητεία, νομοθετική, πλῆτος, καὶ ἀληθινόν, ἐνδοξία, ἐλευθερία, Regnum, Sacerdotium, Prophetia, legis ferenda scientia, divitiæ, vera pulchritudo, nobilitas, libertas, ab hujus Secta hominibus tribuerentur, uti *Clemens Alexandrinus* L. II. Stromat. loquitur; De Sapientia, quæ per Revelationem Supernaturalem ex Deo est, quæ caro & sanguis non revelat, sed Pater cœlestis, *Matth. XVI, 17.* altissimum in Scriptis *Senecæ* est silentium. Deum porrò, quem agnovit *Seneca*, Naturam ipsam esse asseruit, apud *Lactantium* L. II. de Origine Erroris cap. 8. inqviens: DEUS IPSA NATURA EST. Alibi Mundo tribuit, quæ asserenda soli DEO erant: Unus omnium parens, inqvit *Lib. III. de Beneficiis cap. 28.* Mundus est, sive per splendidos, sive per sordidos gradus; Ad hunc prima cujusq; origo perducitur. Animarum insuper immortalitatem, etū alicubi, Epistolâ nempe CII. asserere videatur, dum ait: Per has mortalis ævi moras, illi meliori vitæ, longioriq; præluditur. Quemadmodum novem mensibus eos tenet maternus uterus, & preparat non sibi, sed illi loco, in quem videmus remitti, jam idonei Spiritum imbere, & in aperto duntaxat: Sic per hoc spatium, quod ab infantia patet in senectutem, in alium naturæ sumimur partem. Alia origo nos expectat, alius rerum status. Nondum cælum nisi ex intervallo pati possumus. Proinde intrepidus horam illam decretoriam prospice. Non est animo suprema, sed corpori. Quicquid circa te jacet rerum, tanquam hospitalis loci sarcinas spectata. Transendum est, &c. Alibi tamen de immortalitate dubitasse *Senecam*, à *Tertulliana* annotatum est, ab initio Libri, de Resurrectione carnis, exclamante: Fiducia Christianorum, resurrectio mortuorum: Illam credentes sumus, hoc credere veritas cogit. Veritatem Deus aperit.

C.

Sed

Sed vulgus irridet existimans, nihil superesse post mortem. - Planè cum vulgo interdum & sapientes sententiam suam jungunt. Nihil esse post mortem, Epicuri Schola est. Ait & Seneca: Omnia post mortem finiri, etiam ipsam. Eandem Senecæ sententiam iterum Tertullianus allegat in Libro de Anima cap. XLII. (distinctionis Pamelii) Multo coactius Seneca: Post mortem (ait) omnia finiuntur, etiam ipsa. Hoc si ita est, jam & mors ad seipsam pertinebit, si & ipsa finium. Confer denuò Librum de Resurrectione Carnis cap. 3. Hæsitasse aliquando Senecam de Animæ immortalitate etiam ex Epistola ejusdè LVII. colligo: Quomodo fulmini, scribit, etiam cum latissimè percussit ac fulsit, per exiguum foramen est reditus: Sic animo, qui adhuc tenuior est igne, per omne corpus fuga est. Itaq; de illo querendum est. AN. POSSIT IMMORTALIS ESSE? Hoc quidem certum habe, si superstes est corpori, propter hoc illum nullo genere posse perire, propter quod non perit: quoniam nulla immortalitas cum exceptione est, nec quicquam noxium aeterno est. Sed quicquid tandem de Animæ immortalitate Seneca senserit, Carnis Resurrectionem omnino negavit, nec improborum post mortem supplicia credidit, omnes animas separatas, in loco citato antea, ad eundem ordinem referens, ubi summus est fulgor, tot sideribus inter se lumen miscentibus; ubi item nulla serenum umbra turbabit; æqualiter splendet omne cæli latus, &c. Addeam unicuique adhuc è Scriptis Senecæ locum, ut probem, Christianis eum accenseri non posse; Quorundam animalium esum, sanguinis item, & suffocati, in Veteri Testamento, Deum prohibuisse, è Levitici cap. XI. notum omnibus est; Et quamvis in Novo Testamento Carimoniarum Leviticarum necessitas desierit, è Judæis tamen dum colligenda erat Ecclesia, cautè cum infirmis fratribus Christiani primi egerunt, ne eosdem, propter escam, tristitiâ afficerent, vel escâ suâ perderent fratrem, pro quo Christus est mortuus Rom. XIV, 15. Atque idè in Concilio Apostolico Hierosolymis habito, decretum est, ut abstinerent Christiani ab iis, quæ sunt immolata idolis & à sanguine & à suffocato &c. Act. XV, 29. Non latebant hæc Senecam, sed vide, quam contemptim primæ Christianorum Ecclesiæ prudentiam, ut SUPERSTITIONEM ALIENIGENARUM traducat; ad Lucilium scribens Epistolâ CVIII. Ab-
stinere

Pinere animalibus cœpi: & annò peractiò non tantùm facilis mihi erit
consuetudo, sed dulcis; Agiliorem mihi animum esse credebam: nec
tibi hodie affirmaverim, an fuerit. Quæri, quomodo desierim? In Ti-
berii Cesaris principatum juvenæ tempus incidat, A LIENIGE-
NARUM GENTIUM SACRA movebantur. Sed inter argu-
menta SUPERSTITIIONIS ponebatur, quorundam animalium
abstinentia. Patre itaq; meo rogante, qui non calumniam timebat,
sed Philosophiam oderat, ad pristinam consuetudinem redii: Nec
difficulus mihi, ut inciperem melius cœnare, persuasit. Non dubito
apprehendere Lectorem, quos paragraphus ille pungat; Institutum
DEI pessimè traducit infidelis homo, & gentilium etiam
mores execratur, ut Logothetæ fidelium ægrè faciat. Atq; hæc
circa vitæ suæ exitum scripsit Seneca, seipsum *senem* appellans,
suaq; ætatis in eadem Epistola deplorans injurias. Senecam igitur
pro fideli non habeo prius, quàm *Taciti* [qui similiter in Judæo-
rum ritus *Ἰουδαϊσμός*; acerbè invehitur] Christianismus probatus
fuerit.

§. 16. *Quartum* & peculiare argumentum adversus
Christianismum Senecæ, commendata ab hoc Scriptore ἀποχρη-
στικῶς suppeditat. Norunt Christiani omnes quintum Decalogi
præceptum: NON OCCIDES, tum proximi, tum sui ipsius
necem prohibere; Nam & hic homicida est, qui sibi ipsi violen-
tas manus infert, & homines certè occiderunt *Themistocles Athe-
niensis*, *Cato*, ejusdemq; filia *Porcia*, *Lucretia*, item & similes
ἀποφασιστῶν; Norunt, inquam Christiani, neminem esse sui
ipsius Dominum, sed terram ipsam esse Jehovæ & plenitudinem
ejus; Orbem terrarum & universos, qui habitant in eo, *Psalm.*
XXIV, 1. Nullus nostrū sibi ipsi vivit & nullus sibi ipsi moritur. Sive
enim vivamus, Domino vivimus; Sive moriamur, Domino mo-
rimur. Sive ergo vivamus, sive moriamur, Domini sumus *Rom.*
XIV, 7. 8. Norunt deniq; Christiani, charitatis erga proximum
cynosuram nullam aliam esse, quam charitatem erga se, dicente
Domino: *Diliges proximum tuum, SICUT TE IPSUM*, *Lev.*
XIX, 18. *Matth. XXII*, 39. *Marc. XII*, 31. Si quis igitur seipsum
capitali odiò prosequitur, proximum sane diligere sincerè non
poterit. Ut taceam, infidelitatis seu dissidentia in Deum argu-
mentum

mentum hoc esse, desperare de auxilio divino, & unicum solatium in gladio sanguinolento quarere. Alia omnia Seneca fuit pervasus, quemadmodum enim Stoici universim interemptores sui laudare soliti sunt, ita similiter Seneca non uno in loco hujus generis facinora commendavit, alicubi quidem obscurius, ut quando Epist. XXVI. scripsit: *Una est catena, quae nos alligatos tenet, amor vitae: Qui ut non est abjiciendus, ita minuendus est: ut si quando res exiget, nihil nos detineat, nec impediatur, quo minus parati simus, quod quandoque faciendum est, statim facere.* Alibi verò clarius, imprimis Epistolâ LXX. In qua prolixam pro iis, qui poenae suae commodarunt manum propriam, apologiam scripsit Senex. *En flosculos! Si altera mors cum tormento, altera simplex. & facilis est, quidni huic injicienda sit manus? Quemadmodum navim eligam navigaturus & domum habitaturus, ita mortem utique, quâ sum exiturus è vita meliorem. Praeterea, quemadmodum non utique melior est longior vita, sic pejor utique mors longior. In nulla re magis, quam in morte more maximo gerere debemus. Exeat, quâ impetum cepit: sive ferrum appetit, sive laqueum, sive aliquam potionem venas occupantem: pergat & vincula servitutis abrumpat. Vitam & alius approbare quisquam debet, mortem sibi. Optima est, quae placet. --- Nihil obstat erumpere & exire cupienti: In aperto nos natura custodit. Cui permittit necessitas sua, circumspiciat exitum mollem. Cui ad manum plura sunt, per quae sese efferat, is delectum agat, & quae potissimum liberetur, consideret. Cui difficilis occasio est, is proximam quamque pro optima arripiat, sit licet inaudita, sit nova. Non deerit ad mortem ingenium, cui non defuerit animus. --- Ille vir magnus est, qui mortem sibi non tantum imperavit, sed invenit. --- Secundo Narmachiae spectaculo unus è barbaris Lanceam, quam in adversarios acceperat, totam jugulo suo immerisit. Quare, inquit, non omne tormentum, omne ludibrium jamdudum effugio? Quare ego mortem armatus expecto? Tanto hoc speciosius spectaculum fuit, quanto honestius mori discunt homines, quam occidere. Quid ergo? quod animi per diti, noxio-*

fig.

fig. habent; non habebunt illi, quos adversus hos casus instruxit
 longa meditatio & magistra rerum omnium ratio? Illa nos docet,
 sui varios esse accessus, sinem eundem. Nihil autem interesse unde
 incipiat, quod venit. Eadem illa ratio monet, ut si licet, moria-
 ris sine dolore. Sin autem non potes; fac quæ admodum potes,
 & quicquid obvenit, ad vim adferendam tibi, invadas. Inju-
 riosum est rapto vivere, At contra pulcherrimum mori rapto.
 Putasne voces has Christiani hominis esse, & qui DEO suo
 confidit? Immo desperant in hunc modum ἐλπίδα ἢ ἔχοντες,
 καὶ ἄριστοι ἐν τῷ κόσμῳ, nullam spem habentes & DEI expertes
 in mundo. *Ephes. II, 12.* Constante autem Seneca in hunc mo-
 dum docuit, senex etiam, nec diu ante funestum exitum. Iterum
 hujus crudelitatis mentionem facit Epistolâ LXXVII. *Marcellini*
 factum commendans, quod mortem quidem sibi consciverit,
 tamen mollissimè excesserit & vitæ elapsus sit. Tam pertinax in
 flagitioso hoc Stoicorum errore fuit Seneca.

§. 17. *Quintum* argumentum, & *Sextum* etiam ad-
 versus Christianismum Senecæ, novissima ejusdem suppeditant.
Ἀντοχειρία enim, quam alios docuit, usus ipse est, & post cru-
 dele facinus, idola gentilium implorans periit,

Viraq; cum gemitu fugit indignata sub umbras.

Quousq; aliàs, ad sui interitum, capitis damnato cooperari liceat,
 disputari inter Scholasticos solet, afferente *Alphonso à Castro*,
Ἀντοχειρία etiam tunc committi, quando reus patibulum ascen-
 dit, vel crucem bajulat, &c. Sed uti *Dominicus à Soto* Lib. I. de
 Justitia & Jure qv. 6. & L. V. qv. 6. sententiam hanc rectè rejicit,
 ita dubio procul is veri nominis *Ἀντοχειρία* est, qui annunciatâ sibi
 moriendi necessitate, manum carnificis non expectat, sed aliena
 crudelitatis procurationem suscipit, atque ita timore mortis
 moritur. Quod in Scholis Doctorum Moralium extendi etiam
 ad eos solet, qui in bello navali cum infidelibus, ignem pulverem
 Pyrio admovent, ne ipsi & sua in hostium veniant potestatem,
 uti hæc apud *Lessium* de Justitia L. II. c. 9. dub. 6. *Fagundez* in præ-
 cepta Decalogi Tom. I. L. V. c. II. *Johannem Martinez de Prado*
 Tom. II. Theol. Moral. c. 20. qv. 2. *Amadeum Gvimenium* in Opusc.
 P. 20. aliosq; concertantes Scriptores legi possunt, Multo minus.

igitur excusandus erit Seneca, quod destinatum sibi supplicium sciens, poenae suae manum commodarit, & alienum negotium egerit. Prolixius equidem, sed disertè, novissima Senecæ Tacitus descripsit, & merentur ejus verba, ut adversarios acerbissime constringamus, quæ hic integra legantur: *Sequitur cædes Annæ Senecæ*, inquit Annal. XV. N. 9. *latissima Principi, non quia conjurationis manifestum compererat, sed ut ferrò grassaretur, quando venenum non processerat. Solus quippe Natalis & hætenus promisit; missum se ad ægotum Senecam, ut viseret conquerereturq; cur Pisonem aditu arceret? melius fore si amicitiam familiari congressu exercuissent. Et respondisse Senecam, sermones mutuos & crebra colloquia neutri conducere: Caterum salutem suam incolumitate Pisonis inniti. Hæc ferre Granius Sylvanus tribunus prætoris cohortis, & an dicta Natalis, suaq; responsa nosceret, percontari Senecam jubetur. Is, forte an prudens, ad eum diem ex Campania remeaverat; quartumq; apud lapidem suburbano rure substiterat. Illo propinqua vespere tribunus venit, & villam globus militum sepsit. Tum ipsi cum Pompeia Paullina uxore & amicis duobus epulanti mandata Imperatoris edidit. Seneca missum ad se Natalem, conquesumq; nomine Pisonis, quod visendo eo prohiberetur, seq; ratione valetudinis & amore quietis, excusavisse respondit. Cur salutem privati hominis incolumitati sua anteferet, causam non habuisse; nec sibi promium in adulationis ingenium. Idq; nulli magis gnarum quam Neroni, qui sapius libertatem Senecæ, quam servitium expertus esset. Ubi hæc à tribuno relata sunt, Poppæa & Tigellino coram, quod erat servienti principi intimum consiliorum, interrogat; an Seneca voluntariam mortem pararet? Tum tribunus nulla paucioris signa, nihil triste in verbis ejus aut vultu deprehensum confirmavit. Ergo regredi, & indicere mortem jubetur. Tradit Fabius Rusticus; non eo quo venerat itimere reditum, sed flexisse ad Feniæ Præfectum, & expositis Caesaris jussis, an obtemperaret interrogavisse: monitumq; ab eo, ut exsequeretur, fatali omnium ignavia. Nam & Sylvanus inter conjunctos erat, augebatq; scelera*
in quo

in quorum ultionem consenserat. Vocis tamen & aspectui p̄operat.
Intromissisq; ad Senecam unum ex centurionibus, qui necessitatem
ultimam denunciaret. Ille interritus poscit testamenti tabulas:
ac denegante centurione, conversus ad amicos, quando meritis
eorum referre gratiam prohiberetur, quod unum jam, attamen
pulcherrimum habebat, imaginē vitæ suæ relinquere testatur, cuius
si memores essent bonarum artium, famam tam constantis amicitie
laturos. Simul lacrymas eorum, modò sermone, modò inten-
tior in modum coercētis ad firmitudinem revocat, rogans:
Ubi præcepta Sapientiæ? ubi tot per annos meditata ratio adver-
sum imminentiā? Cui enim ignavam fuisse servitiā Neronis?
Neq; aliud superesse post matrem fratremq; interfectos, quam ut
educatoris præceptorisq; necem adjiceret. Ubi hæc atq; talia velut
in commune differuit, complectitur uxorem, & paululum adversus
presentem formidinem mollitus, rogat oratq; temperaret dolori,
ne æternum susciperet, sed in contemplatione vitæ per Virtutem
acta, desiderium mariti solatis honestis toleraret. Illa contra, sibi
quodq; destinatam mortem adseverat, manumq; percussoris ex-
poscit. Tum Seneca gloriæ ejus non adversus, simul amore, ne sibi
unice dilectam ad injurias relinqueret: Vita, inquit, delinimenta
monstraveram tibi, tu mortis decus maris, non invidēbo exemplo.
Sit hujus tam fortis exitus constantia penes utrosq; par, claritu-
dinis plus in tuo fine. Post quæ, eodem jectū brachia ferro exsol-
vunt. Seneca, quoniam senile corpus & parvo victu tenuatum,
lenta, effugia sanguini præbebat, crurum quodq; ac poplitum venas
abrumpit. Saxisq; cruciatibus defessus, ne dolore suo animum
uxoris infringeret, atq; ipse visendo ejus tormenta, ad impatien-
tiam delaberetur, suadet in aliud cubiculum abscederet. Et novis-
simo quodq; momento suppeditante eloquentiâ, advocatis scriptori-
bus, pleraq; tradidit; quæ in vulgus edita ejus verbis, invertere
supersedeo. At Nero, nullo in Paullinam proprio odio, ac ne glisceret
invidia crudelitatis, inhiberi mortem imperat. Hortantibus mili-
tibus, servi libertiq; obligant brachia, premunt sanguinem, in-
certum.

certum an ignorare. Nam ut est vulgus ad deteriora promptum, non
 defuere qui crederent, donec implacabilem Neronem timuerit,
 famam sociata cum marito mortis petruisse, deinde oblata mitiore
 spe, blandimentis vita evictam. Cui addidit paucos postea annos,
 laudabili in maritum memoria, & ore ac membris in eum pallo-
 rem albescentibus, ut ostentus esset, multum vitalis spiritus egestum.
 Seneca interim durante tractu, & lentitudine mortis, Statium
 Annuum diu sibi amicitie fide & arte medicina probatum, orat pro-
 visum pridem venenum, quo damnati publico Atheniensium iudicio
 exstinguerentur, promeret: allatumq; hausit frustra, frigidis
 jam artibus & clauso corpore adversum vim veneni. Postremo
 stagnum calida aqua introiit, resurgens proximos servorum,
 addit voce: *Libare se liquorem illum JOVI LIBE-
 RATORI.* Ex in balneo illatus, & vapore ejus exanimatus,
 sine ullo funeris solenni crematur. Pro Christiano Senecam ha-
 beat, quicumq; voluerit, ego illum, qui moriens etiam JOVI
 LIBERATORI SE LIBARE dixit, pro gentili pertinaciter
 habebō; Prorsus enim Ethnicam consuetudinem, infideles in-
 ter receptam hanc fuisse, palam est, quemadmodum *Thrasea*
 etiam *Xiphilinus* in Epitome Dionis pag. m. 289. annotavit: *Επα-
 μων τῷ Φλέβα, ἀέτινε τῷ χεῖρε, καὶ ἔον, σοι τῆτο τὸ αἷμα, ὡ
 Ζεῦ ἐλευθέρει σπένδα;* Cum venam secuisset, porrectâ manu dixit:
*HUNC TIBI, O JUPITER LIBERATORE, SANGVINEM
 LIBO.* Eandem Historiam à *Tacito* annotatam *Annal. L. XVI.*
*legimus: Thraseâ, inquit, accepto Senatus Consulto, Helvidium &
 Demetrium in cubiculum inducit: porrectisq; utriusq; brachii venis,
 postquam cruorem effudit, hûmum super spargens, propius vocato
 questore, LIBEMUS, inquit, JOVI LIBERATORI, specta juve-
 nis, & omen quidem Dii prohibeant; Cæteram in ea tempora natus
 es, quibus firmare animum expediat constantibus exemplis. Confer
 Barnabæ Brissonii de Formulis L. I. p. 33.*

§. 18. Restat, ut *Septimum* etiam argumentum, ad con-
 futandam, quæ circumfertur, de Christianismo Senecæ fabulam,
 promamus. Observamus igitur originem habuisse eam ex Episto-
 lis quibusdam, quas Seneca ad Paulam, dedisse dicitur, & hic
 vicis:

vicissim alias ad illum, quarum etiam superius mentionem fecimus. Enimverò animadverterunt jamdudum censores Scriptorum veterum, Epistolas easdem esse supposititias, & quemadmodum *Erasmus* loquitur: *Nec Pauline majestatis, nec gravitatis Senecæ habere quicquam.* Aliis dicuntur *ridicule, ineptæ, barbæræ, Senecæ & Paulo indignæ, commentum monachi rudioris, qui plurima ejusmodi, dum in claustris suis sedebant, soli Bibliothecarum possessores, indoctis sæculis obtruserunt.* *Quis non omnino insanus & ineptus ex ipso stylo, statim arguat, Auctorem suum eas mentiri?* exclamat *Boxhornius* in *Histor. Univers.* p. 123. Atque hoc adeò verum est, ut ipsimet Pontificii Scriptores, quos citavi antea, animadverterint, confessique fuerint, fraudem hinc subesse. Integram quandam Senecæ ad Paulum Epistolam repetam, ut eo promptius judicare de autoritate illius unus quisque possit, & quid *Cardinalis Cesar Baronius*, de eadem Epistola censuerit, annotabo:

PAULO
ANNÆUS SENECA S.

Ave mi Paule charissime, Putasne me haud contristari & non luctuosum esse, quod de innocentia vestra subinde sumatur supplicium? Dehinc quod tam obnoxios vos reatui omnis populus judicet, putans à vobis effici, quod in urbe contrarium sit? Sed feramus æquò animo, & utamur forò, quod fors concessit, donec invidiæ felicitas finem malis imponat. Tulit & priscorum atas Macedonem Philippi filium & Dionysium: Nostra quoque Cajum Casarem: quibus quicquid libuit, licuit. Incendium Urbs Romana unde sæpè patiatur, manifestè constat, sed si effari humilitas humana potuisset, & impune his tenebris loqui lice-

D

ret:

ret: jam omnes omnia viderent, Christiani & Ju-
dæi quasi machinatores incendii supplicio affici
solent. Grassator iste quisquis est, cui voluptas
carnificina est, & mendacium velamen, tum tem-
pori suo destinatus est, & sicut optimi cujusq; caput
pro uno donatur capite, ita unum pro multis dabi-
tur caput, & hic devotus pro omnibus igni crema-
bitur. Centum triginta duæ domus, Insule qua-
tuor, sex diebus arsere: Septimus pausam dedit.
Benè te valere opto. Data quinto Kal. Aprilis,
Frigio & Basso Consulibus.

Oportet profectò caput cerebrò vacuum habere, qui hæc Se-
necam scripsisse opinatur; Quæso te, quam horrent omnia
quam magnus Barbarismorum & Solæcismorum numerus occur-
rit! Quàm ineptè solari Apostolum conatur Tyro! Immo quàm
apertè mentitur nugator ille. Audi *Baronium*. *Seneca Epistola ad
Paulum de incendio Neroniano*, scribit ad Annum Christi LXXVI
N. XI. meâ sententiâ, ab alio quopiam potius ficta videtur, quam à
Seneca scripta, cum tam aperta in ea afferantur mendacia, nempe cen-
tum tantum triginta duas arsisse domos, & quatuor Insulas: Nam cum
ex quatuordecim Urbis Regionibus, quatuor tantummodò integras re-
mansisse, testetur *Tacitus*, longe quidem majorem exustarum domo-
rum & insularum numerum extitisse oportuit. Monet deinceps
Baronius, in suo exemplari, *Aproniani & Capitonis Consulatum*
apponi, atq; ita Epistolam hanc quinque annos ante incendium
scriptam esse. Quod ineptissimum institutum ut corrigeret *Six-
tus Senensis*, & Lectorem tutius falleret, alios Consules apponere
non debuit. *Bivarii* verò conjectura est, ab imperitis quibus-
dam, veris Epistolis Senecæ & Pauli, Consulatus falsos apponi
facile potuisse, nec in tam brevibus ac familiaribus necessum
fuisse, ut Seneca Consules apponeret. Ita quas aded commen-
dant Epistolas, ipsimet Pontificij de falsitate suspectas reddunt,
atq; unâ fundamentum Christianismi Senecæ, quem propugnant
tamen,

tamen, ridiculè destruunt. Ceterùm illi ipsi Scriptores è Criticis
recensionibus, qui in laudibus Senecæ recensendis modum
omnem excedere videntur, in iudicio tamen suo de Epistolis
ferendo fluctuant; *Lipsius* præsertim, caput X. de vita Senecæ
verbis sequentibus concludit: *Sed heus Epistolas ad Divum
Paulum non memoramus? Quæ nunc sunt, non sunt tanti: Imò certum
est, ejusdem Auctoris & Pauli & Senecæ illas esse, & compositas à semi-
docto in ludibrium nostrum. Tentat Latine loqui, quisquis Auctor
fuit.* Hactenus benè. Sed in iis, quæ sequuntur, conjecturis,
nequaquam assentimur *Lipσιο*: Pergit enim: *Ergo inter se non
scripserunt?* Et respondet: *Hieronymus, Augustinus, atq; etiam
antiquior utròq; Linus Pontifex, asserunt & passim opinio olim fuit.
Atq; adeò Job. Saruberiensis fortiter: DESIPERE VIDENTUR, QUI
NON VENERANTUR EUM, QUEM APOSTOLICAM FAMILIARITATEM
MERUISSE, CONSTAT. Itaq; rejicere hoc totum & calcare non ausim:
Fuerint aliqua: Sed alia: Si ista, requiro iudicium optimorum Patrum.*
Hucusq; Lipsius.

§. 19. Nil superest amplius, quàm ut Rationes adversæ
partis, in præcedentibus allegatas, dijudicemus. Ad PRIMAM
igitur dicimus, in Logicorum Regulâ peccare, qui ita arguunt:
In toto Prætorio innotuerunt conciones Pauli & sancti quidam è
Cæsaris domo Philippenses salutarunt; Ergo Seneca etiam,
secus, quàm è Scriptis ejus & Historicis antiqvis constat, ad
Christianismum aliquando conversus est. Cur non de *Tigillino*,
Natali & similibus, qui eodem vixerunt tempore, subsumunt?
Sicuti positò genere, non necessum est ponere certam determi-
natam speciem, ita neq; ex eo, quod quidam è Cæsaris domo
dicuntur conversi, colligere licet, Senecam Christianorum cata-
logo à scribendum esse.

§. 20. Ad SECUNDUM ARGUMENTUM Respondemus,
ostensum esse jamdudum, Librum *de Martyrio Apostolorum*, Lino
tributum, esse *Πευδαύτων* & ejusdem indolis, cujus solent esse,
quæ Pontificibus præcis tribui solent, quorum neque nomina,
neque ordinem, nec scripta deniq; novimus. Et tam evidens
est impostura, auctoritatem Lini allegantium, ut *Bellarminus*
quoq; de Scriptis Ecclesiasticis eam agnoverit; *Narrat*, in-
quit

qvit pag. m. 37. auctor ille multa de actis S. Petri, quæ vel falsa, vel dubia sunt, neq; testimonium habet hoc opusculum S. Lini à veteribus; & iterum L. 2. de Romano Pontificæ cap. 9. Lini Historia verè conficta est & quia conficta, nullius est autoritatis. Gemina his Cesar Baronius tradidit Annal. Tom. I. ad Annum 69. Num. 6. & ad An. 80. N. 4. inquit: Acta passionis Petri & Pauli, quæ Lini nomine inscripta habentur, multis esse referta erroribus, superius est demonstratum. In eundem sensum Johannes Maria Magister Sacri Palatii scripsit: Duo isti Libri de Passione Petri & Pauli, sub nomine Lini Romani Pontificis & Martyris sunt Pseudepigraphi, multos errores continent, nec ullius censentur autoritatis, ut jam eruditorum consensu nimis exploratum habetur. Confer. Roberti Coci Censuram Scriptorum Veterum p. 15. & Andrea Riveti Libr. I. cap. VI. Critici sui.

§. 21. Ad TERTIUM respondemus, Hieronymi quidem auctoritatem nos magni aliis facere, ita tamen, ut veritati primas tribuamus; Homo enim fuit, qui fallere potuit & falli. Imprimis autem in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum vulgi opiniones sequitur, neq; perperno è sua sententia, sed ex aliorum scapius scripsisse nobis videtur; SANCTORUM etiam titulum iis tribuisse, quos nemo hodie dignos eò censeret. Eòdem certè locò, quæ Senecam, habuit etiam Philonem & Josephum, quorum alter antecedit Senecam, alter sequitur. Neq; tamen hucusque mihi innotuerunt, qui pro Christianismo Philonis & Josephi laborarint, nec SANCTUM PHILONEM, vel SANCTUM JOSEPHUM citant Autores. Quid multis? In eodem Catalogo nominantur etiam, quos Hieronymus ipse & Orthodoxa Ecclesia pro Hæreticis habuit, Tatianus, Origenes, Novatianus & similes, impostor item & Chiliarum Parens, Papias. Oportet igitur Scriptorum Ecclesiasticorum titulum ampliasse Hieronymum & eòdem notasse omnes, quorum scripta, ad cognoscendum Ecclesiæ statum, quicquam faciunt, quemadmodum id non obscure, de Philone & Josepho agens, indicavit. Ipsemet certè Erasmus, Encomiastes Hieronymi, in Scholiis ad verba citata: Nonnihil demiror, inquit, quid Hieronymus hic senserit? Cum Philonem ponere non sit veritus, Judæum, non Christianum, Et item Josephum & nonnullos Hæresiarchas, cur vocat Catalogum Sanctorum? Aut cur his veretur adjungere Senecam?

necam, Ethnicum quidem, sed quod ad mores attinet, multis Christianis Sanctiorem? Cæterum Epistolas controversas non ipse tribuit Senecæ, sed eas legi à pluribus refert, ne suam iterum videretur opinionem exponere. Denique quod Senecam NOSTRUM appellavit Hieronymus, Christianum eum fuisse, minime probat, clavem enim Tertullianus in Libro de Anima suppeditat, vocans Senecam SOEPENOSTRUM, ut indicaret, in multis, quæ mores imprimis attinent, gentilem hunc cum Christianis consentire; Ita enim solent Scriptores Veteres citare, qui in certo & proposito negotio sibi assentiuntur, etiam si in aliis capitibus eosdem adversos habeant.

§. 22. Ad QUARTUM dicimus, extitisse quidem olim Dextrum quendam, fide Christianâ & dignitate muneris celebrem, dubium non est, cum eidem citatum modo catalogum Scriptorum Ecclesiasticorum Hieronymus dicarit, & Sophronius Hieronymi familiaris, qui librum hunc Græcè vertit, ἐπιχειρομαχίον eum dixerit, sed quod hodiè circumfertur, præfixo Dextri nomine, Chronicon, scriptum esse supposititium, omnino putamus, atque id adeò clarum, ut Cornelius à Lapide etiam fraudem suorum animadverterit hòc locò, quando in *Ἐπιχειρομαχίον*, Actuum Apostolicorum Commentario præmissa p.m.ii. scripsit: Ante annos ferè 1200. ævo S. Hieronymi & Augustini, Fl. Lucius Dexter, Filius S. Paciani postea Episcopi Barcinonensis, Præfectus Prætorio Orientis, sub Theodosio Imp. Hispanus & Hispanorum encomiastes, scripsit Chronicon à natali Christi, usque ad annum Christi 430. quo mortuus est S. Augustinus, illudque dedicavit S. Hieronymo (& eo jam dicta functo, Paulo Orosio) uti ipse testatur lib. de Script. Eccles. in fine, quem librum S. Hieronymus vicissim eidem L. Dextro inscripsit. Quæsitur illud Card. Baronius, sed non reperit: post mortem ejus inventum est in Bibliotheca Barcinonensi, eò olim translatum ex Bibliotheca Fuldensi, uti ferunt, typisque editum est in Hispania Cesaraugusta anno Domini 1619. cum appendicibus Maximi, Braulionis & Helice, Episcoporum Cesaraugustanorum, qui illud alternatim & successivè usque ad sua tempora continuarunt & prorogarunt. Multi viri Docti, præsertim Hispani, illud avidè arripiunt, citantque. Nonnulli tamen Eruditi, quibus acris est crasis, spurium censent, vel certè

D 3. aliorum.

aliorum laciniis assutum & viciatum: tum quia varia ejus circumferuntur Exemplaria, quæ inter se variant & dissonant: tum quia stylus rudior, Dextri stylum, non æquat, tum quia paradoxis & parabronymis inspersum videtur: tum quia ubi, quando, & à quo post tot secula primo reperiuntur sit, ignoratur. Sanè Fulda illud studiosè perquisivi, nec inveni. Sed multo magis ineptit Bivarius, quando ad Epistolam certam, inter spurias illas, Dextrum respexisse divinat, barbarismis non tantum, sed ineptis etiam sententiis referam, ut quando Seneca suppositicius metuit, in Hispaniis morari Paulum, ob indignationem Domini, quod à ritu & Secta veteri recesserit & alios rursus converterit. Conjecturæ hujus generis Christianos certè non decent, nec propterea indignatio Domini metuenda, quod Apostoli propagare Evangelium omni studio conati fuerint.

§. 23. Ad QUINTUM tria verba respondisse sufficiet, quia enim probatum à nobis jam antea est, Augustinum pro Christiano Senecam non habuisse, obtorto collò in contrariam sententiam trahendus non erat Hipponensis Præsul: Senecam, ait, temporibus Apostolorum fuisse; Ita omnino est; Erant etiam temporibus Apostolorum Tiberius Cæsar, Cæjus Caligula, Claudius, Nero ipse, & innumeri alii, quos Christianorum catalogo nemo adscripserit. Pergit Augustinus: Cujus (Senecæ) etiam quedam ad Paulum Apostolum leguntur Epistolæ. Et hoc rectè: LEGUNTUR, ut solent nempe Impostorum libri; Legebantur etiam tunc Libri plures, quos ipsemet Augustinus Apocryphis accenset. Sed urbanam tamen Theologiam reprehendit Seneca, ut Augustinus testatur? Non nego, Senecam id fecisse, nondum tamen exinde sequitur, Christianum eum fuisse. Atque omnes idem fecerunt, Julius Cæsar Vaninus, Godofredus à Valle, & similes. Non rejicere tantum Ethnicorum errores, sed veritatem Evangelicam amplecti, Christianorum est; Hæc est vita aeterna, ut cognoscant Te solum verum Deum & quem misisti Jesum Christum, inquit Servator noster, Job. XVII, 3. idem verò Senecam fecisse, nullibi Augustinus scripsit.

§. 24. Ad

§. 24. Ad *Sextum* similiter è præcedentibus patet responſio; Reçdè in delubra gentilium invehitur *Seneca*; Malè Sacramenta Judæorum & Sacra Christianorum Hebdomadica unà derideret. Merebatur *Claudii Caſaris* *Ἐπιφάνης* *Annaënam Apocolocyntoſin*, id eſt Satyricam libellum, in quo totum Deorum Senatam, ut fatuum, introduxit *Seneca*; Neqve tamen colligendum exinde erat, arcana veritatis cœleſtis, Stoicum hunc Philoſophum penetràſſe. Uti vitia reliqua, ita infidelitas etiã habet gradus; Et inter Diabolos ſunt, qui magis nocent, quàm reliqui, non quod hi boni dicendi ſint, ſed quod illi magis mali. Poëtiſ gentilium meliora de Diis tradidit *Varro*, quando Theatricam Theologiam eorum exagitavit, *Varronem* ſuperavit *Seneca*, Civilem etiã Theologiam examinans; Neuter tamen horum Scriptorum meritum ob id Christianorum nomen eſt & titulum. Ita laudamus *Senecam*, ſi miſertus Christianorum eſt, in quos *Nero* ſaviit. Sed affectus humanior Christiani officium non exhaurit, quod fide & pluribus virtutibus Theologicis demum completur, *Fruçtus enim Spiritus ſunt charitas, gaudium, pax, lenitas, benignitas, bonitas, FIDES, manſuetudo, temperantia. Adverſus ejuſmodi non eſt Lex. Gal. V, 22. 23.*

§. 25. *SEPTIMUM*, ultimumqve adedè ſecus ſentientium *ἔγνημα* vix meretur reſponſum, *Honorius* enim *Auguſtodu-nenſis* iis vixit temporibus, quæ ipſimet Pontificii Scriprores infeliciffima appellat, cum barbaries, ſupina inſcitia, mendacia & id genus alia Monafteria omnia tunc occuparint, proſcriptâ cum humanioribus literis veritate. Quid igitur mirum, quod ſecundum indolem ſeculi illius, in quo vixit, receptam in Monachorum clauſtris fabulam, ſuam fecerit *Honorius*? Epitaphii denique Auctori & anonymus ipſe eſt, & haud dubiè recentior. De ſtylo Epiftolarum *Senecæ* & *Pauli*, quæ *Sixtus Senenſis* monuit, obumbràſſe eum *Antores de induſtria*, ineptiffimis conjecturis accentemur meritò; ut taceam Christianos non decere, in cauſa Fidei, diſſimulations

tiones hujusmodi, Apostolis sanè disimulare non convè-
 nit; Et quam ridiculè egissent ambo, si nomina propria lite-
 ris addidissent, & sub tegmine vitiorum Grammaticalium
 latere tamen voluissent. Somnia hæc sunt & nugæ aniles!
 Certumq; adeò manet & firmum, *Lucium Annaeum Senecam*
 non ut Christianum, sed ut Philosophum Gentilem decessisse,
 & ad eundem etiam pertinuisse, quod Apostolus conquestus
 est: *Nos predicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scan-*
dalum, ἑλλῆσι δὲ μωροῖς, GRÆCIS verò STUL-
TITIAM, 1. Cor. I, 23.

SOLI DEO GLORIA!

307

05 A 1896

ULB Halle

3

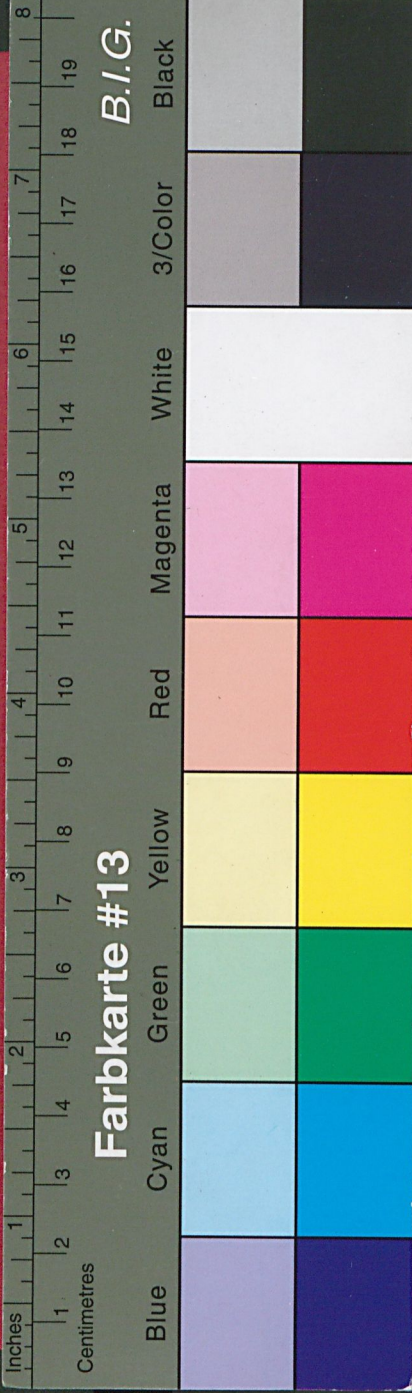
003 778 371

von

B.I.G.

Farbkarte #13

Q. D. B. V.

De

STIANISMO NECÆ,

ONE HISTORICO-THEO-
ICA EXAMINATO,
ntissima Leucorea,
SUB PRÆSIDIO

VIRI

ndi, Amplissimi, Excellentissimi

DII STRAUCHII,

ctoris, & Collegii Theologici Affes-
mi, nec non Historiarum Prof. P.

longè celeberrimi,
ceptoris, Patroni & Hospitis sui
observantia nominibus æternum

colendi,

Publicè disputabit.

TOFREDUS Käwig /

Vratislaviensis,

io Majori, Ad D. Septembris,

A. R. S. c15 15c LXVIII.

WITTEBERGÆ,

s MICHAELIS Wende.